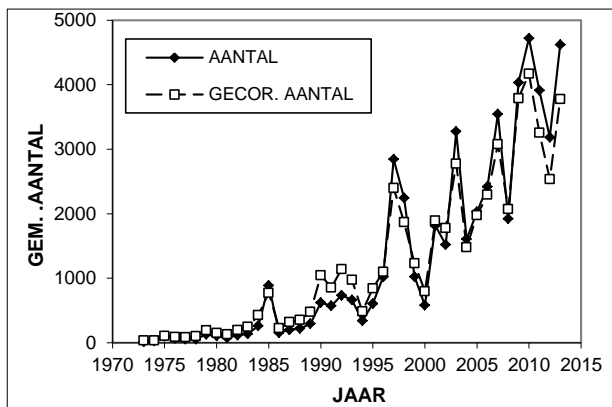

Graseters in de westelijke Eempolders in de periode oktober tot en met december

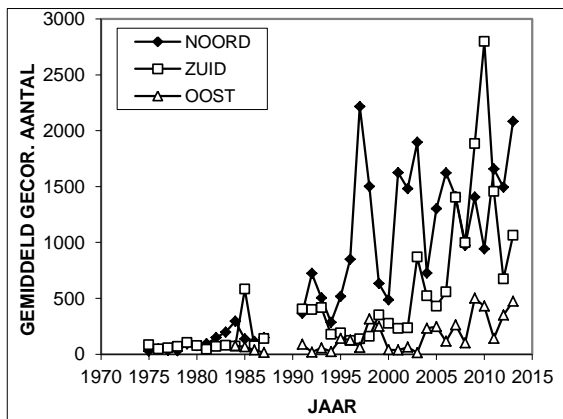
In oktober beginnen de aantallen winterganzen weer op te lopen. Met name de kolgans is tegenwoordig vaak al in oktober in flinke aantallen aanwezig. De groei van het gras wordt duidelijk lager, maar er is nog een flinke voorraad aanwezig op het veld. In de loop van november nemen de aantallen nog toe maar tegenwoordig stagneren ze in december. Voor 2000 namen de totale aantallen in december zelfs af.

De totale aantallen (waarbij de aantallen weer genormaliseerd zijn op het aantal grauwe ganzen dat evenveel eet, voor de details zie het verhaal over januari-maart) zijn weergegeven in figuur 1. Zoals in alle periodes zien we een enorme toename van de aantallen, waarbij wel relatief grote slingeringen optreden. De laatste jaren suggereren een zekere stabilisatie. Dit kan toeval zijn, want er zijn eerder zulke periodes voorgekomen. Het lijkt onwaarschijnlijk dat gebrek aan voedsel een rol gaat spelen, want in januari en februari zijn veel grotere aantallen aanwezig. Het lijkt niet aannemelijk dat het gras in de eerste maanden van het jaar sneller groeit dan in de laatste.

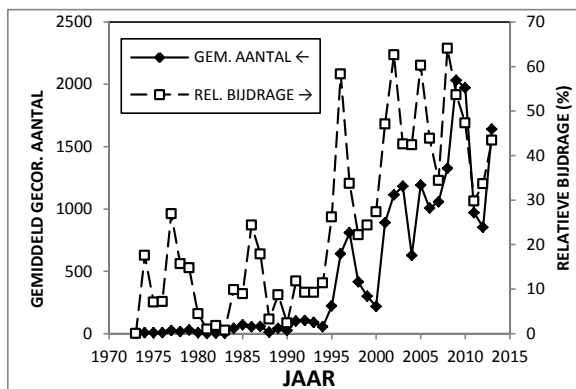

Figuur 1. Gemiddeld aantal en gecorrigeerd aantal graseters in oktober-december per telling per jaar.

Figuur 2 geeft de verdeling over de telgebieden. Rond 1995 stijgen de aantallen in telgebied Noord plotseling sterk, waarna ze in grote lijnen (met enorme variaties) constant lijken te blijven. In Zuid en de Oostmeent begint de stijging pas rond 2003. De dichtheid was tot 2005 ook het hoogst in Noord. Daarna is de dichtheid in de andere telgebieden zo gestegen dat hij tegenwoordig gemiddeld ongeveer hetzelfde is.

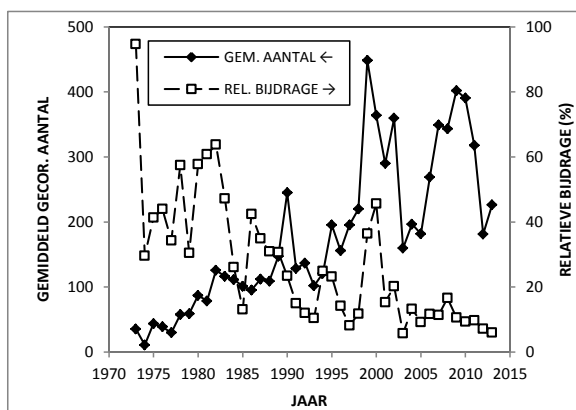

Figuur 2. Gemiddeld gecorrigeerd aantal graseters voor de verschillende deelgebieden in oktober-december per telling per jaar.

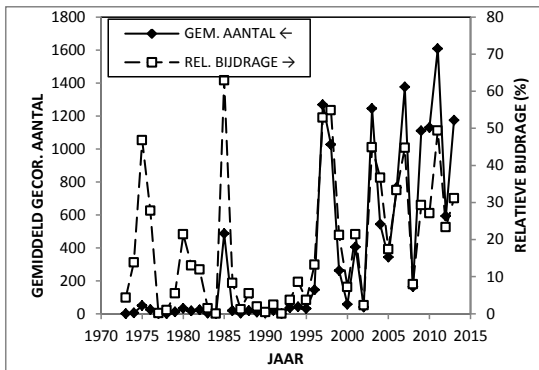
Figuur 3. Gemiddeld gecorrigeerd aantal grauwe ganzen per jaar oktober-december en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

Figuur 3 laat zien dat de grauwe gans pas vanaf 1995 in redelijke aantallen voorkomt. Na die tijd nemen ze sterk toe. Omdat de aantallen sterk slingeren is het moeilijk om een trend vast te stellen, maar het lijkt er op dat de aantallen de laatste jaren stagneren. Na 2000 is het aandeel van de grauwe gans ongeveer 50%, waarmee hij voor het laatste kwartaal de belangrijkste soort is. De aantallen zijn het hoogst in het telgebied Noord, maar de laatste jaren is de dichtheid in de veel kleinere Oostermeent het hoogst. Tot 2005 namen de aantallen tot half november toe, om daarna weer te dalen. Sinds ongeveer 2005 blijven de aantallen na half november gemiddeld gelijk.

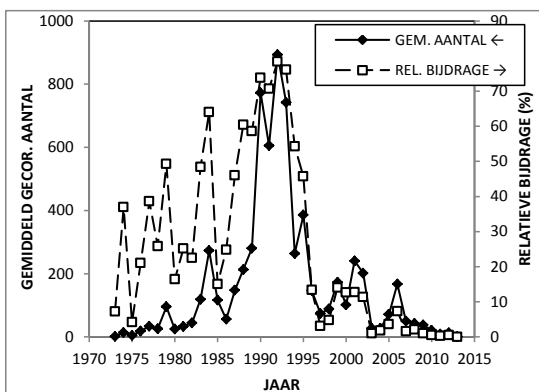
Figuur 4. Gemiddeld gecorrigeerd aantal knobbelzwanen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De grafieken voor de knobbelzwaan lijken op het eerste gezicht tegenstrijdig. De aantallen nemen in de loop der jaren toe terwijl de relatieve bijdrage juist daalt. De verklaring is natuurlijk dat de aantallen van de andere soorten nog veel sneller stijgen. De hoge pieken rond 2005 en 2010 worden veroorzaakt door grote groepen die in sommige jaren wel en in andere niet voorkomen.

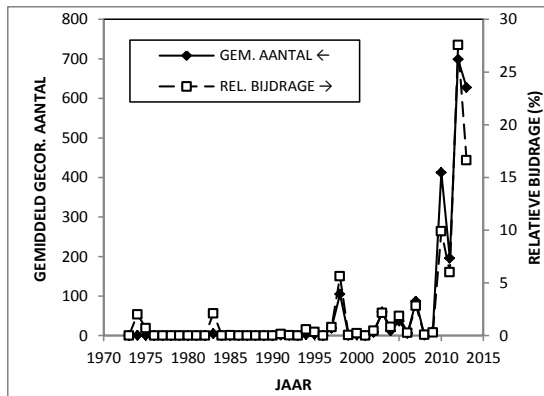
Figuur 5. Gemiddeld gecorrigeerd aantal kolganzen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De aantallen kolganzen nemen vanaf 1997 plotseling sterk toe. Opvallend is dat daarna de aantallen, als we afzien van een dip rond 2000, ongeveer constant blijven. De variatie tussen de jaren is wel heel groot. Een deel van de gemiddelde toename komt doordat de kolganzen steeds vroeger aankomen. Tegenwoordig nemen de aantallen gedurende oktober toe om daarna gemiddeld min of meer constant te blijven. Tot 2005 kwamen de kolganzen vooral voor in telgebied Noord, daarna zijn ze in Zuid sterk toegenomen waardoor de aantallen nu gemiddeld vergelijkbaar zijn. In de Oostermeent zie we meestal maar relatief kleine aantallen.

Figuur 6. Gemiddeld gecorrigeerd aantal kleine zwanen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De kleine zwaan is de soort die de grootste veranderingen in de tijd heeft meegemaakt. In het begin van de tellingen zagen we ze nauwelijks. Halverwege de jaren tachtig begon een toename die in de eerste helft van de jaren negentig piekte bij gemiddeld ongeveer 900 exemplaren. In die tijd maakten de kleine zwanen tot 80% van de totale bijdrage uit. Daarna begon een afname en tegenwoordig zijn er weer bijna geen kleine zwanen.

Figuur 7. Gemiddeld gecorrigeerd aantal brandgansen per jaar in oktober-december en de relatieve bijdrage in het totaal aantal graseters, beide per jaar.

De laatste jaren neemt de brandgans sterk toe. De grotere aantallen komen aan vanaf november, maar ook in oktober zijn er tegenwoordig een aantal aanwezig. Verreweg de meeste brandgansen verblijven in telgebied Noord. Het relatieve aandeel van de brandgans is in ongeveer tien jaar van verwaarloosbaar naar 25% gestegen.

De nijlgans en de Canadese gans zijn in de loop van de tijd ook toegenomen, maar in de drie laatste maanden van het jaar was hun bijdrage nooit groter dan enkele procenten. Andere soorten zijn alleen incidenteel aanwezig.

Referenties

- Cramp S. and Simmons (eds) 1977 The Birds of the Western Palearctic. Vol 1. Oxford University Press, Oxford
- Mooij, J. 2006. De Knobbelzwaan in de Eempolders. De Korhaan 40(1) 11-12.
- Mooij, J. 2008. De Grauwe Gans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 42(3) 56-57.
- Mooij, J. 2010. Het voorkomen van de Kolangans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 44(5) 161-162.
- Mooij, J. 2013. Het voorkomen van de Brandgans in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(2) 60-61.
- Mooij, J. 2013. Graseters in de westelijke Eempolders. De Korhaan 47(4) 145-147.
- Mooij, J. 2013. Graseters in de westelijke Eempolders in de periode januari tot en met maart. De Korhaan 47(5) 145-147.
- Mooij, J. 2014. Graseters in de westelijke Eempolders in de periode april tot en met juni. De Korhaan 48(1) 7-9.